

קו לחינוך

הקו שלך למידע חינוכי

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kavnet.co.il

גיליון 438 ♦ ו' אדר ב' תשס"ח-יג' אדר ב' תשס"ח ♦ 20.3.2008-13.3.2008 ♦ משוגר למנויים בלבד
מו"ל ועורכת: סיגל בן-ארצי | עריכה: מיכל חביב | המערכת: זהבית 4 יבנה | טל. 03-6354484 | פקס. 03-6354490

התנועה החדשה לקידום החינוך; "וגר זאב עם כבש"

מינהלתית ופדגוגית במשה"ח. מסיבה זו דורשת התנועה מהממשלה לחוקק את "חוק החינוך הציבורי". החוק יגדיר את הסמכויות והאחריות לחינוך הציבורי בישראל, וכל הממשלות יהיו מחויבות לו.

לדברי מנכ"ל משרד האוצר לשעבר, יוסי בכר, המבחן העיקרי של התנועה יהיה בביצוע. לדבריו, מקבלי ההחלטות מכירים היטב את כל בעיות מערכת החינוך וגם את הפתרונות הנדרשים להם. על התנועה לתת רוח גבית למנהיגות, שלפעמים מהססת לפעול בשל החשש מתגובותיהם של גורמים שונים במערכת. מנכ"ל רשת אורט, צבי פלג, אמר בכנס, כי הוא חושש שהתנועה תיכשל במשימתה. "אני חושב על כל הדו"חות שהוגשו בשנים האחרונות ומעלים אבק, כמו דו"ח אל"ה ודו"ח דברת". פלג הציע, כי התנועה תקבע יעדים קצרי טווח וארוכי טווח. לדבריו, עליה להתחיל בפעילות למען הקמת רשות ממלכתית לחינוך, מכיוון ששינוי מבני קל יותר לעשות מאשר לאחד את כל גורמי החינוך הפועלים בשטח.

מנהל קרן צ"י, אברהם אינפל, אמר כי בתנועה יושבים לא רק בעלי הדעה, אלא גם בעלי המאה. מסיבה זו על הקרנות לאחד כוחות ולסייע לשיקום מערכת החינוך. אינפל הדגיש, כי פעולה זו תיעשה לא במקום משה"ח, אלא בשיתוף פעולה איתו. בכנס בלטו בהשתתפותם נציגים של התארגנות מורים חדשה בשם "מורים דרך". לדברי יעל גוראון, מורה ורכזת שכבה בתיכון צרעה, ההתארגנות מונה כ-500 מורים. לדבריה, חברי ההתארגנות יוזמים שיתופי פעולה עם מקבלי ההחלטות במערכת החינוך. גוראון אמרה בכנס, כי שום רפורמה לא תוכל לחדור את דלת הכיתה אם לא תקנה אחיזה בלבו של המורה, ולכן יש לשתף את המורים בקביעת המדיניות החינוכית בתוך ביה"ס ומחוץ לו; "מי שיעשה זאת ימצא שותפים בעלי חשיבה מקורית."

השבוע נערך כנס היסוד של התנועה החדשה לקידום החינוך – "הכל חינוך", שאותה הקימו אנשי עסקים מראשי המשק הישראלי, ומומחים מתחום החינוך באקדמיה.

בכנס בלטה במיוחד ה"קואליציה" שנוצרה בין מי שהיו מבקרים נחרצים של רפורמת דברת, ובהם ד"ר נמרוד אלוני ופרופ' גבי סלומון, לבין מובילי הרפורמה – שלמה דברת ומנכ"ל משרד האוצר לשעבר, יוסי בכר. בכנס השתתפו אנשי עסקים, ראשי קרנות חינוך גדולות, ראשי אוניברסיטאות ומכללות, מנהלים ומורים.

נמרוד אלוני, העומד בראש הצוות הפדגוגי של התנועה, אמר על ההרכב יוצא הדופן של משתתפי הכנס: "לא מזמן עמדו חלק מאיתנו משני עברי המתרס – בעד ונגד דו"ח דברת, אך עכשיו נפל לנו האסימון". לכולנו ברור שמערכת החינוך אינה יכולה להמשיך כך. אלוני הוסיף, כי בשל הידרדרות מערכת החינוך בשנים האחרונות נדרש כעת "אקט פטריטי" – קואליציה אזרחית רחבת יריעה, שתאתגר את המנהיגות הפוליטית וגם תסייע לה. תנועת "הכל חינוך" תתמקד בהפעלת לובי ציבורי רחב למען קידום של שלושה נושאים מרכזיים: חקיקתו של חוק החינוך הציבורי, שטייטה שלו נוסחה על ידי צוות בראשותו של ד"ר דן גבתון; הקמת מכון מחקר למדיניות החינוך, שתפקידו יהיה לבחון את פעולתה של מערכת החינוך, להציע שינויים ולעקוב אחר ביצועם; הקמת מערכת ניטור (Education Watch), שתעלה לסדר היום הציבורי סוגיות מרכזיות ומבוססות עובדות בתחום החינוך.

ראשי התנועה החדשה, דב לאוטמן והרב שי פירון, הדגישו בדבריהם בכנס, כי מטרתה העיקרית היא להעצים את מערכת החינוך הציבורית ולחזק את שרת החינוך, ולא לפעול נגדה. לדברי הרב פירון, חילופי השלטון התכופים מקשים על קיום רציפות

מנהלי האולפנים לעברית; מקריבים אותנו על מזבח רפורמת אופק חדש

תוך קביעת סדרי עדיפויות בין פעילותיו השונות. לדבריה, ליבת פעילות המשרד מכוונת לגיל גני הילדים ובתי ה"ס. המנכ"לית מוסיפה, כי למרות הקיצוצים הקשים שנכפו על המשרד, היא התחייבה בפני ועדת הקליטה של הכנסת, כי פעולות האולפנים לעברית לא ייפגעו בשנת הלימודים תשס"ח, והשירות הניתן לעולים הלומדים באולפנים ישמור על רמתו. המנכ"לית לא התייחסה בדבריה לגורלם של האולפנים בתשס"ט.

מהסתדרות המורים נמסר בתגובה, כי הטענה על הפקרת מורי האולפנים חסרת שחר. מהארגון נמסר, כי צוות המנהלת הסתדרות המורים, כולל המזכ"ל, יוסי וסרמן, וממלא מקומו, גד דעי, דן כמעט מידי שבוע עם נציגי משה"ח בנושא מורי האולפנים. עוד נמסר מהסתדרות המורים, כי הארגון פועל להגיע להסכמות עם משה"ח, במטרה לאפשר פרישה מרצון, בתנאים משופרים, של חלק ניכר ממורי האולפנים.

800 מורי האולפנים לעברית אינם יודעים מה יעלה בגורלם בשנה הבאה, כך טוענים כמה מנהלי אולפנים בראיון לקו לחינוך. לדברי מנהלת האולפן במינהל הקהילתי בגבעת זאב, דליה זקן, בשל הקיצוץ ב-50% בתקציב האגף לחינוך מבוגרים לשנת 2008, הונחתו על האולפנים לעברית גזרות קשות. בין היתר הוקשחו התנאים לפתיחת כיתות ראשוניות, המיועדות לעולים חדשים חסרי ידע בסיסי בעברית. כמו כן בוטלו אולפני ההמשך, שבהם רכשו העולים ידע חיוני לשילובם בחברה הישראלית, שאינו ניתן בכיתות הראשוניות. לטענתה, אין לה ולמורים מושג מה יעלה בגורלם בשנה הבאה. מנהלי האולפנים טוענים, שגם הסתדרות המורים, הארגון המייצג את מורי האולפנים, "מקריב אותם על מזבח רפורמת אופק חדש", כדי לא ליצור זעזועים במשא ומתן על הרפורמה. מנכ"לית משה"ח מוסרת בתגובה, כי עקב קיצוצים כבדים שהושטו על המשרד בשנים האחרונות, הוא נאלץ לבצע קיצוצים רוחביים

הסכמה חלקית; חוברת מסכמת למרחב הפתוח

כך, לדוגמה, המליצה הקבוצה שדנה במערכת החינוך הערבית, להקים מרחב פתוח בכל אחד מהמחוזות. על פי ההצעה, תעוצב במרחבים אלה דמותה של מערכת החינוך הערבית. הקבוצה ממליצה, כי פיילוט ראשון של מרחב פתוח יתקיים במחוז המרכז. במרחב הפתוח ישתתפו אנשי חינוך, נציגי ציבור, הורים, תלמידים ונציגים מהתחום העסקי. הקבוצה גם בחרה מספר נציגים מהמגזר הערבי, שיקבעו את לוח הזמנים להקמת המרחב הפתוח במחוז מרכז, ואת רשימת משתתפי ועדת ההיגוי המחוזית, שתלווה את הקמתו.

קבוצה יישומית נוספת, שעסקה במטרות העל של משה"ח ובשינויים הנדרשים במשרד ברמה המערכתית, המליצה כי משה"ח יקים גוף שיכלול אנשי חינוך מהשטח ומהאקדמיה. גוף זה יעסוק בחשיפת מטרות היסוד של מערכת החינוך וניתוחן. כמו כן ימליץ הגוף על שינויים ארגוניים במערכת החינוך ויפעל ליישומם. לקו לחינוך נודע, כי בעקבות דיוני המרחב הפתוח, כבר קיימה מנכ"לית משה"ח, שלומית עמיחי, מפגשים עם ראשי קבוצות הדיון.

חוברת המסכמת את שני ימי הדיונים שערך משה"ח במתכונת "המרחב הפתוח", נשלחה בשבוע שעבר למשתתפי הדיונים. כזכור, בדיוני המרחב הפתוח לקחו חלק כ-350 משתתפים, ובהם כל הצמרת הניהולית של משה"ח (ראה ידיעה בגיליון 436). בחלק הראשון של החוברת מוצגים סיכומים של הדיונים, שהתקיימו בעשרות קבוצות ביום הראשון של המרחב הפתוח. הדיונים עסקו במגוון נושאים העומדים עתה בראש סדר היום של מערכת החינוך. בחלק השני של החוברת מוצגות המלצותיהן של קבוצות יישומיות, שעסקו בנושאים אלה ביום השני של המרחב הפתוח. בין הנושאים שבהם עסקו הקבוצות היישומיות: "ניהול ביה"ס - איתור הכשרה וליווי", "קידום החינוך המדעי והטכנולוגי", "מערכת החינוך הערבית", "צמצום פערים במערכת החינוך", "אופק חדש בגני הילדים - לאן?", "חינוך לערכים", "מורים חושבים, מדברים ועושים", ו"שילוב הרשויות המקומיות ביישום רפורמת אופק חדש". מעיון בסיכומי קבוצות היישום עולה, כי מרביתן ממליצות להמשיך את הדיונים בוועדות מיוחדות.

מגדר בחיתולים; לימודי המגדר בבתי"ס עדיין מצומצמים

ובפעילויות העוסקות במגדר, לעומת 1,060 בלבד בתשס"ז. מספר המורים הערבים שהשתתפו בהשתלמויות בנושא המגדר עלה מ-32 בתשס"ז ל-111 השנה. למרות הגידול, עדיין רק אחוז קטן של תלמידים במערכת החינוך בישראל נחשף לנושא המגדר ולסוגיות הקשורות אליו, כמו השיעור הנמוך של התלמידות הלומד במגמות מדעיות וטכנולוגיות. ממה"ח נמסר, כי יום האישה הבינלאומי יצוין במערכת החינוך במשך כל חודש מרס. עוד נמסר, כי השנה תתמקד הפעילות בבתי"ס בנושא חשיבות ההדדיות בקשר הזוגי ומניעת הניצול והפגיעה המינית. ממה"ח נמסר, כי השנה גם תופץ בבתי"ס העל יסודיים חוברת שתעסוק במשמעויות של תופעות הסחר בנשים והזנות.

לקראת יום האישה הבינלאומי פרסמה הממונה על השוויון בין המינים במשה"ח, מרים שכטר, נתונים על היקף הפעילות בנושא המגדר, המתקיימת במערכת החינוך. מהנתונים עולה, כי בשנתיים האחרונות גדל בשיעור ניכר מספר התלמידים הלומדים את נושא המגדר או עוסקים בו במסגרת פעילויות חינוכיות בית ספריות. נושא המגדר משולב במספר מצומצם של תוכניות לימודים בטבע, מדעים ואומנות. על פי הנתונים שפורסמו, עלה מספר התלמידים העוסקים בנושא המגדר מ-12,014 בתשס"ז ל-20,400 בתשס"ח. גם מספר המורים שהשתתפו בהשתלמויות בנושא זה עלה - מ-1,672 בתשס"ז ל-2,442 בתשס"ח. במגזר הלא יהודי משתתפים השנה 1,306 תלמידים בתוכניות לימודים

מחקר של מכון ויצמן קובע;

שיטת "משתלם בטבעיים" במקום הראשון

מעניין לציין כי בעוד ששיטות הלימוד האחרות פותחו ע"י אנשי אקדמיה ומכוני מחקר, הרי שמאחורי שיטת 'משתלם בטבעיים' עומדות שתי מורות חרדיות, חיה ברג וחנה מן, שלדבריהן נוסחת ההצלחה שלהן היא השפה הפרקטית-אקטואלית; "אנחנו פיתחנו שיטה שבה אנחנו מדברים אל הילד בגובה העיניים, עם דוגמאות ותרגילים שגורמים לו להתעניין בשאלה ולרצות לפותרה". לדברי אנשי "משתלם בטבעיים" גם במבחני המיצ"ב שנערכו לאחרונה זכו תלמידי בתי ספר הלומדים בשיטת משתלם בטבעיים בציונים גבוהים ביותר. חשוב גם לציין, כי משתלם בטבעיים נחלה הצלחה בולטת במגזר הערבי והדרוזי.

לדברי אנשי משתלם בטבעיים, גורם בכיר בתחום החינוך אמר להם כי מדובר בתוצאות מדהימות: "אני מעריך", אמר להם הגורם, "שבתוך שנה-שנתיים כל בתי הספר יעברו ללמד בשיטת 'משתלם בטבעיים'. לאור הפער העצום של שיטה זו לעומת האחרות, ראוי היה שמשרד החינוך בעצמו ייזום קריאה לכל מוסדות החינוך ללמד בשיטת 'משתלם בטבעיים'".

מצ"ב קישור לאתר המדען הראשי, בו מופיעות תוצאות המחקר להוראות המתמטיקה לכיתוב א-ב:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Scientist/Mechkar/Mechkarim/MediniyutTochniot.htm>

מחקר שבוצע ע"י מכון ויצמן עבור משרד החינוך מגלה ששיטת "משתלם בטבעיים" היא שיטת הלימוד במתמטיקה הטובה ביותר. המחקר נמשך 3 שנים ותוצאותיו פורסמו לאחרונה. המחקר נערך בקרב כיתות א-ב ונבדקו בו 6 שיטות להוראת חשבון.

זה המחקר המקיף ביותר שנעשה בשנים האחרונות ומטרתו הייתה לסייע למורים ולהורים לדעת מה מבין השיטות ללימוד המתמטיקה, הנלמדות כיום בבתי הספר, היא הטובה ביותר. המחקר התפרש על פני 36 בתי ספר מכל רחבי הארץ, על פי חלוקה של 3 רמות. המחקר כלל תצפיות בכיתות וראיונות עם מורים, ובסיומם נערך מבחן הישגים לתלמידים.

בחודש אוקטובר 2007 פרסם משרד החינוך את תוצאות המחקר באתר המדען הראשי. על פי התוצאות, שיטת משתלם בטבעיים זכתה במקום הראשון בכל אחת מ-36 הכיתות שנבדקו.

”חשבון פשוט“; במקום לנזוף בממונים מקימים עוד ועדה

2,756 מורים. בשנתיים האחרונות משתתפים בתוכנית כ-1,300 מורים נוספים. למחברי הדו"ח נמסר ממשה"ח, שכ-1,500 מורים בלבד לא עברו, או עוברים בימים אלה, את תהליך ההתמקצעות. נתון זה אינו מתיישב עם חישובי מחברי הדו"ח, שעל פיהם למעלה ממחצית המורים למתמטיקה בחינוך היסודי, כמעט 5,000 מורים, לא השתתפו עדיין בתהליך זה. הדו"ח מוסיף, כי ב-25% מבתיה"ס היסודיים עדיין לא השתתפו כלל מורים בתוכנית ההתמקצעות, מתוכם 23% במגזר היהודי ו-37% במגזר הערבי. על פי הדו"ח, שיעור בתיה"ס במגזר היהודי שטרם החלו בהתמקצעות גבוה במיוחד במחוז חיפה - 41%, ובמחוז דרום - 30%. במגזר הערבי שיעור בתיה"ס שטרם החלו בהתמקצעות גבוה במיוחד במחוז חיפה - 49%, ובמחוז צפון - 40%.

ומה הלאה? ועדה נוספת

על פי הדו"ח, החליטה יו"ר המזכירות הפדגוגית, פרופ' ענת זוהר, למנות ועדה חדשה לבחינת נושא הוראת המתמטיקה. הוועדה תגבש המלצות לשיפור הוראת המתמטיקה במערכת החינוך. כמו כן, תבחן הוועדה דרכים לגיוס משאבים כספיים, שיממנו את יישום המלצותיה. בראש הוועדה יעמוד מנהל האגף להכשרת עובדי הוראה במשה"ח, נוח גרינפלד.

במערכת החינוך מועסקים כיום כ-16,700 מורים למתמטיקה, מהם כ-9,400 בחינוך היסודי. רק כ-20% מהמורים, המלמדים מתמטיקה בחינוך היסודי, וכ-40% מהמורים, המלמדים מקצוע זה בחטיבות הביניים, הם בעלי הכשרה מתאימה. נתונים אלה ואחרים מוצגים בדו"ח בשם "הוראת המתמטיקה במערכת החינוך - תמונת מצב לגבי המורים", שפרסמה בשבוע שעבר ועדת החינוך של הכנסת. את הדו"ח ערך עבור הוועדה מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

במגזר הערבי - יותר מורים בעלי הכשרה מתמטית

אחד הנתונים המוצגים בדו"ח הוא, ששיעור המורים בחטיבה העליונה, שהם בעלי תואר אקדמי במתמטיקה, גבוה פי שלושה במגזר הערבי מאשר במגזר היהודי - 41% לעומת 14% בהתאמה. מנתון זה עולה, כי בעלי תואר במתמטיקה במגזר היהודי בוחרים בדרך כלל לעסוק במקצועות מתגמלים יותר מהוראה. הדו"ח מצביע על מחסור במורים למתמטיקה בכל חטיבות הגיל. ממצא נוסף ומדאיג שמציג הדו"ח הוא, ששיעור בעלי ההשכלה המתמטית בקרב המורים הוותיקים גבוה יותר מאשר בקרב המורים החדשים. ממצא זה עולה, כי בשנים הקרובות עשוי להעמיק המחסור במורים מיומנים למתמטיקה.

יישום חלקי של המלצות ועדת בן-צבי

מציין, כי בסוף שנת 2000 מינתה מנכ"לית משה"ח דאז, שלומית עמיחי, ועדה ציבורית לבחינת לימודי המתמטיקה בבתיה"ס. בראש הוועדה עמדה פרופ' נאוה בן-צבי. הוועדה מצאה בין היתר, כי ההשכלה המתמטית והפדגוגית של המורים למתמטיקה אינה מספקת. הוועדה הגישה לראשי משה"ח מספר המלצות. אחת ההמלצות התייחסה להכשרת המורים, וקבעה כי יש לדרוש לגביהם רמת השכלה מסוימת, בהתאם לשכבת הגיל; בחינוך היסודי - תואר ראשון בהוראה עם התמחות במתמטיקה; בחטיבת הביניים - תואר ראשון במתמטיקה או תואר בחינוך עם התמחות בהוראת מתמטיקה לחטיבת הביניים; בחטיבה העליונה - תואר שני במתמטיקה או בהוראת המתמטיקה. הוועדה גם המליצה, כי תיבנה מערכת תגמול ייחודית למורים למתמטיקה, במטרה למשוך כוחות הוראה איכותיים למקצוע זה. עוד המליצה הוועדה, כי תיבנה תוכנית התמקצעות, שתחייב את המורים למתמטיקה להשתלם באופן רציף. ועדת בן צבי גם המליצה על הקמת ועדה מקצועית, שתפקח על יישום המלצותיה. ועדה כזו הייתה אמורה לבנות תוכנית עבודה מפורטת, שתכלול לוח זמנים ותקציבים נדרשים ליישום ההמלצות. על פי הדו"ח, ההמלצה היחידה של ועדת בן-צבי שיושמה עד כה, אם כי לא במלואה, הייתה בתחום ההתמקצעות של המורים למתמטיקה. בתחום זה הונהגה ב-2002 תוכנית התמקצעות למורים בחינוך היסודי.

כמחצית מהמורים טרם החלו בהתמקצעות

על פי המלצות הוועדה, בכל ב"ס יסודי היו אמורים להיבחר עד חמישה מורים שישתתפו בתהליך ההתמקצעות, ורק הם אלה שילמדו לאחר מכן מתמטיקה בבתיה"ס. תהליך התמקצעות נמשך שלוש שנים, והיה בשנים הראשונות בהיקף של 360 שעות. הדו"ח מציין, כי תוכנית ההתמקצעות צומצמה במשך הזמן, וכיום היא כוללת 224-280 שעות בלבד. ציון "העובר" במבחן בסיום ההתמקצעות הורד מ-80 ל-75. עד לסוף שנת הלימודים תשס"ז סיימו בהצלחה את ההתמקצעות

זהבה הררי
 יועצת ארגונית למנהלים ולצוותים במערכות חינוך
 (חברה באיפ"א - ארגון היועצים לפיתוח ארגוני)
 מאמנת אישית לפיתוח והגשמה
 (חברה בארגון המאמנים בישראל).

M.A. במנהל חינוכי / אוניברסיטת בן גוריון.
 בוגרת קורס יעוץ ארגוני / תפנית - אוניברסיטה פתוחה.
 בוגרת קורס יעוץ לבתי"ס בניהול עצמי / מרכז ציפורי.
 בוגרת קורס מאמנים / מכללת Coachme.
 בעבר ניהלתי שני בתי ספר ופרשתי כמפקחת כוללת ממשרד החינוך.
 בעלת ניסיון בהובלת תהליכי שינוי, העצמה וצמיחה אישית וארגונית.
 בעלת ניסיון באימון אישי, ליווי והעצמת מנהלים במערכת החינוך.

יעוץ ארגוני ואימון למנהלים ולבעלי תפקידים במערכת החינוך נועדו:

- ★ לכוון ולסייע במציאת יעדים אישיים והגשמתם.
- ★ לשפר מיומנויות אישיות וחברתיות.
- ★ להרחיב את יכולות הניהול ולהכניס רוח חדשה לביה"ס.
- ★ לשפר יכולת הניהול העצמי.
- ★ לשפר ניהול הזמן.
- ★ להתייחס לנושאים האישיים המשפיעים על תפקיד הניהול.
- ★ להגדיל את רפרטואר התגובות למצבים חינוכי.
- ★ לשפר את היכולת להוביל ולנהל צוות.
- ★ לאפשר ניהול ממקום אחר.

כיצד ניתן ליצור עימי קשר?
 נ"ד: 050-4283662, בבית: 08-6423294
 zeavahr@pisga.org.il
 צדקיהו 18, באר שבע, 84468

מחקר בינלאומי; ישראל במקום נמוך גם בשילוב התקשוב בהוראה

ותוכנות תקשורת. רק ב-7.6% מבתי"ס נמצא "לוח חכם", ורק בשמינית מהם נמצאו מכשירים ניידים תומכי למידה, כמו מחשבי כף יד. מעל ל-40% מרכזי התקשוב הישראליים דיווחו על ציוד תקשוב מיושן ובלתי מספיק להוראה או על מחסור בכלי תקשוב במעבדות. כמו כן מצא המחקר, כי המורים הישראליים משתמשים במחשב בדרך כלל ככלי התומך בדרכי ההוראה המסורתיות, ולא כמנוף לקידום דרכי הוראה חדשניות.

המחקר מציין, כי בישראל לא חלה על המורים החובה להשתלם בתחומים של פדגוגיה חדשנית ותקשוב. בהשוואה למדינות האחרות שהשתתפו במחקר, גם הייתה זמינותן של ההשתלמויות למורים בתחום התקשוב נמוכה. במיוחד נמצא נמוך מספרן של ההשתלמויות בתחומים הטכניים והתפעוליים ובתחום המולטימדיה. עוד מצא המחקר, כי מורים למתמטיקה ולמדעים בישראל ממעטים להשתמש בתקשוב יחסית לעמיתיהם בעולם. נמצא שימוש נמוך במיוחד של המורים למתמטיקה הישראלים במחשב להוראה. נושא זה צוין בדו"ח של המחקר כתמוה וכמחייב בדיקה.

בתגובה לממצאי המחקר נמסר ממשה"ח, כי הממצאים מתארים תמונת מצב שנמדדה במהלך שנת 2006. במשרד מציינים, כי החל מסוף 2006 הופעלו מחדש תקציבי הפיתוח של מפעל הפיס לרכש מחשבים. כתוצאה מכך עלה מספר המחשבים השמישים במערכת החינוך מ-80 אלף בעת עריכת המחקר, לכ-92 אלף כיום. עוד נמסר מהמשרד, כי מאז עריכת המחקר הופעלו תוכניות ארציות, אזוריות ומגזריות, בעיקר באזורי הצפון והדרום, אשר הביאו לשיפור רמת התקשוב במערכת החינוך. כמו כן הופעלו בעשרות יישובים טכנולוגיות חדשניות, כמו תקשורת אלחוטית ולוחות חכמים בכיתות. בנושא הכשרת המורים להוראה מתוקשבת נמסר ממשה"ח, כי החל משנת 2006 יושמו היבטים פדגוגיים המשלבים תקשוב בהוראה, שלא ניתן להם ביטוי במחקר.

התקשוב נתפס על ידי מנהלי בתי"ס והמורים למתמטיקה ולמדעים בישראל כתורם ללמידה וכמעצים יכולות וביצועים של מורים ותלמידים כאחד. אך בפועל השימוש בתקשוב במערכת החינוך מועט בלבד. זהו אחד ממצאי המחקר הבינלאומי - SITES 2006, שבדק שילוב מחשוב ותקשורת בבתי"ס ב-22 מדינות. המחקר תוכנן על ידי ארגון IEA, העורך גם את המבחנים הבינלאומיים - PIRLS באוריינות השפה ו-TIMSS במתמטיקה ובמדעים. בישראל ערכו את המחקר פרופ' דוד מיוזוסר ופרופ' רפי נחמיאס מאוניברסיטת תל אביב. במחקר בישראל השתתפו כ-400 מנהלים, 400 רכזי תקשוב בית ספריים, וכ-1,600 מורים למתמטיקה ולמדעים, המלמדים בכיתות ח'. המחקר מצא, כי 53% ממנהלי בתי"ס הישראליים ייחסו חשיבות רבה לשימוש בתקשוב כאמצעי להכנת התלמידים לעולם העבודה. שיעור זה גבוה ב-15% מהממוצע הבינלאומי. המנהלים הישראליים גם ייחסו חשיבות רבה לשדרוג תנאי התקשוב בבתי"ס שלהם. מעל ל-70% מהמנהלים ציינו בעדיפות גבוהה את הצורך להגדיל את כמות המחשבים המחוברים לאינטרנט. 63.5% מהמורים שהשתתפו במחקר ציינו, כי הם זוכים לעידוד לרכוש ידע ומיומנויות תקשוב, במיוחד בתחום של שילוב למידה מבוססת אינטרנט בהוראה.

ממצאי המחקר מראים, כי למרות החשיבות הרבה שייחסו המורים והמנהלים לשילוב התקשוב בהוראה, רמת תשתיות המחשוב בבתי"ס בישראל נמוכה מאוד. רק בשליש מבתי"ס נמצא יחס של 10 תלמידים למחשב, כמו היעד שהציב משה"ח לפני שנים לא מעטות. ברבע מבתי"ס נמצא יחס של 20 תלמידים למחשב ואף למעלה מכך. ישראל דורגה בשליש התחתון ברמת תשתיות המחשוב בבתי"ס. המחקר אף מצא, כי מאז 1998 הוכפל מספר בתי"ס בישראל שבהם היחס הוא מעל ל-20 תלמידים למחשב. עוד מצא המחקר, כי ברוב בתי"ס בישראל כולל התקשוב יישומים סטנדרטיים

העתיד של כולנו בידיים שלך!

חינוך - הדרך שלך להשפיע באמת

חוגים חדשים

- מנהיגות ומדיניות בחינוך
- חינוך מתמטי*
- לקויות למידה
- חינוך מיוחד
- ייעוץ והתפתחות האדם
- למידה, הוראה והדרכה
- * מותנה באישור המל"ג

ההרשמה בעיצומה: 1-800-300-032 | www.edu.haifa.ac.il

מגמת הרובוטיקה בבי"ס רבין הוקמה לפני כ-6 שנים. תלמידי המגמה, שאותם מלמד ד"ר ישראל טרטקובסקי, זכתה בפרסים ראשונים בתחרויות רובוטיקה ארציות ובינלאומיות רבות. לפני שנתיים זכו תלמידי המגמה במקום השני בתחרות רובונר העולמית בארה"ב.

■ **השיר "החזון" זכה בתחרות הזמר של מחוז חיפה** – השיר "החזון" שחיברה סתיו מטרי, תלמידת כיתה ז' בסניף מטו"ס של בי"ס הריאלי בחיפה, זכה במקום הראשון בתחרות הזמר של מחוז חיפה. התחרות נערכה לאחרונה בקניון חיפה. השירים בתחרות היו בנושא "60 למדינת ישראל". את השיר הזוכה הלחינו וניגנו בתחרות הראל גרינשטיין ונמרוד אלדר, תלמידי כיתה ט' בביה"ס. התלמידים הזוכים קיבלו תעודות הוקרה בטקס נעילת פסטיבל "יוצרים יוצאים".

חינוך בעולם

■ **מורים רבים נוטשים את ההוראה במדינות המפותחות** – מדינות מפותחות לא מעטות סובלות בשנים האחרונות ממחסור במורים. הסיבות העיקריות למחסור הן; נטישה גדולה של מורים את מערכת החינוך, מיעוט סטודנטים להוראה ושיעור גבוה של בוגרי לימודי הוראה שכלל אינם משתלבים במערכת החינוך. באתר ה-BBC הבריטי התפרסמה לאחרונה כתבה בנושא זה בשם "Teachers quit jobs in thousands". הכתבה מדווחת, כי בין השנים 2000-2005 עזבו את ההוראה בבריטניה 100 אלף מורים. מדובר במספר כפול של מורים בהשוואה לחמש השנים הקודמות. על פי הכתבה, גורסים אנשי האופוזיציה הבריטיים, כי הסיבה העיקרית לנטישת ההוראה היא המשמעת הירודה של התלמידים. נתונים של ממשלת בריטניה מצביעים על כך שגם מספר בוגרי ההוראה שאינם פונים לעבוד במקצוע הולך וגדל. בשנת 2000 לא פנו להוראה 2,100 בוגרים, ובשנת 2005 כבר עלה מספרם ל-7,900. גם פורטל מס'ע של מכון מופ"ת מדווח על נטישה גדולה של ההוראה ומחסור במורים במספר מדינות. המאמר שמתפרסם בו, ששמו "המשבר בהוראה כמשבר גלובלי", מדווח כי מצוקת המורים במדינות שונות נובעת לכאורה מתנאי שכר ירודים. אך למעשה הגורמים העיקריים לנטישת ההוראה הם הקשיים הפסיכולוגיים בהתמודדות עם בני הנוער, עם ההתערבות הגדלה של ההורים והתקנות המגבילות של רשויות החינוך. אפילו בדרום קוריאה, שבה מעמד המורים ושכרם נחשבים לגבוהים, פורשים למעלה משליש מהמורים החדשים מהוראה בתום שלוש שנים. גם באוסטרליה רק צעירים מעטים פונים ללימודי הוראה. כמו בישראל, גם במדינה זו הסתיימה לאחרונה שביתת מורים ארוכה. המורים במדינה תבעו תוספת שכר של 30%, אך הממשלה הסכימה להוסיף לשכרם רק 3%, מה שהגביר את אי השקט במערכת החינוך המקומית.

■ **במחוז צפון; תלמידים דרוזים זכו בחידון "ארץ מולדת"** – שני תלמידים דרוזים מרמת הגולן, ג'אבר חבוס ורביע חבוס, זכו בחידון "ארץ מולדת" המחוזי, שהתקיים בסוף החודש שעבר. התלמידים עלו לגמר החידון הארצי, שיתקיים ב-25 למרס. חידון ארץ מולדת הוא תחרות בגיאוגרפיה, המיועדת לתלמידי חטיבות הביניים.

■ **לדברי המפמ"ר לגיאוגרפיה דליה פניג, כ-80% מבין התלמידים, שהשתתפו השנה בשלבים המחוזיים של החידון, ידעו למקם על המפה את רמת הגולן, הערבה ועמק יזרעאל.**

לדברי המפמ"ר לגיאוגרפיה דליה פניג, כ-80% מבין התלמידים, שהשתתפו השנה בשלבים המחוזיים של החידון, ידעו למקם על המפה את רמת הגולן, הערבה ועמק יזרעאל. מדובר בשיפור ניכר לעומת התחרות אשתקד, שבה כ-60% בלבד מהתלמידים מיקמו בהצלחה אזורים שונים על המפה. לדבריה, כ-85% מהמשתתפים גם גילו ידע והבנה ברמה טובה בשאלות שעסקו בנושאים סביבתיים. פניג מייחסת את השיפור בבקיאות התלמידים לשיטות ההוראה החדשות בגיאוגרפיה, שבמסגרתן נעשה שימוש רב יותר בניחות מפות. בחידונים המחוזיים השתתפו השנה כ-10,000 תלמידי חטיבות ביניים מכל המגזרים. החידון עסק בגיאוגרפיה ואיכות הסביבה בישראל. משה"ח עורך את חידון ארץ מולדת בשיתוף עם המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, הקק"ל, חברת חשמל, המועצה לישראל יפה, מט"ח, המוזיאון הגיאולוגי ברמת השרון והאגודה הגיאוגרפית הישראלית. בגמר החידון ישתתפו שרת החינוך, יולי תמיר, ומנכ"לית משה"ח, שלומית עמיחי.

■ **תיכון רבין בקריית גת זכה בתחרות רובונר** – צוות של תלמידים ממגמת הרובוטיקה בתיכון רבין בקריית גת, זכה בתחרות הרובוטיקה "רובונר 2008". בתחרות, שהתקיימה בסוף החודש שעבר בכפר הנוער הדסה נעורים, השתתפו 50 רובוטים מ-22 תיכונים.

המשימה שהוטלה על הצוותים שהשתתפו בתחרות הייתה לבנות רובוט ממוחשב, המסוגל לאתר מקור אש (נר) בדגם מבנה דמוי דירה ולכבות אותו. הרובוט המנצח הצליח לכבות את הלהבה בעילות ובזמן הקצר ביותר. התלמידים נדרשו לשלב בבניית הרובוט מספר תחומי ידע, כמו אלקטרוניקה, פיסיקה, מכניקה ומחשבים. כמו כן נדרש מהתלמידים לגלות יכולת לפתור בעיות מורכבות, תוך שימת דגש על עבודת צוות.

את תיכון רבין ייצגו בתחרות מורן בן טולילה, תלמידת כיתה י"א, וארון ליפשיץ, תלמיד כיתה י', עם הרובוט Gatcity. את הרובוט פיתחו תלמידי המגמה במשך כ-3 שנים. הצוות הזוכה ייצג את ישראל בתחרות רובונר העולמית, שתתקיים באפריל בארה"ב. התלמידים יתחרו מול צוותים מעשרות מדינות ובהן; ארה"ב, קנדה, סין, יפן וברזיל.

קורס מאמנים מיוחד
שילוב של אימון אישי, אימון משפחתי ואימון קבוצות

מכון שינוי
 המרכז הישראלי לתהליכי שינוי במשפחה, בפרט ובארגון
 09 - 9551973

לפרויקטים חברתיים-חינוכיים בעיר. בין היתר מימנה הקהילה את הלימודים בכיתות אמצ' בעיר ותוכנית בר מצווה לתלמידים ממוצא אתיופ.

מחוז תל אביב

■ **שם חדש** – משה"ח אישר לאחרונה לשנות את שמו של ביה"ס גבעת התמרים ביפו לבי"ס איתמר בן אבי.

ההחלטה על השם החדש התקבלה בתהליך בית ספרי דמוקרטי, שבו היו שותפים התלמידים, ההורים והמורים. השם נבחר מכיון שביה"ס חרט על דגלו את נושא אהבת השפה העברית, ואיתמר בן אבי נחשב לילד העברי הראשון. בעקבות ההחלטה על השם החדש, ערכו תלמידי כיתות ד' ו-ה' בביה"ס סיור באתרי ילדותו של בן אבי בירושלים. טקס הסרת הלוט מעל השם החדש של ביה"ס יתקיים ב-31 במרס.

מחוז דרום

■ **הודיעה** – אילת תהיה בין הערים הראשונות שבהן תתחיל התוכנית לצמצום מספר התלמידים בכיתות. על כך הודיעה שרת החינוך, יולי תמיר, במהלך ביקור שערכה לאחרונה באילת. תמיר נפגשה עם ראש העירייה, מאיר יצחק הלוי, הנהלת העירייה, וראש מינהל החינוך, דרורי גניאל. שרת החינוך הוסיפה, כי שילוב אילת בתוכנית יאפשר לפתוח כיתות אם נוספות בעיר, בשלב ראשון בחטיבות הביניים ובהמשך בבתי"ס היסודיים.

מעיריית אילת נמסר, כי תהליך צמצום מספר התלמידים בכיתות בעיר כבר החל השנה ביוזמת העירייה ומתקציבה. במסגרת התהליך נוספה השנה כיתת אם בשכבת ז', בכל אחד מבתי"ס העל יסודיים בעיר. ראש עיריית אילת סקר בפני שרת החינוך את העשייה החינוכית בעיר. הלוי הוסיף, כי ייחודה של אילת צריך לקבל ביטוי בתקציבי משה"ח, אך אלה מקוצצים מידי שנה. לדבריו, אשתקד הגדילה העירייה את תקציבה לחינוך ב-7 מיליון ש"ח, והוא עומד על 98 מיליון ש"ח.

ראש העיר ומנהל מינהל החינוך גם סיפרו לשרה על הקושי לגייס מורים חדשים למערכת החינוך באילת. לדבריהם הם מקווים, כי היריד לגיוס מורים לעיר, שיתקיים ב-27 למרס, יסייע לצמצם את המחסור במורים. הלוי ביקש מתמיר לאשר מענק מעבר, שיסייע למורים ולמשפחותיהם להיקלט בעיר. זאת בנוסף להטבות ולתמריצים הניתנים למורים הנקלטים באילת. שרת החינוך הסכימה לבדוק את הנושא.

טיפוח המצוינות במוסדות החינוך בצפון. על פי הנתונים, 103 בתי"ס במחוז מפעילים תוכנית מצוינות אחת לפחות. מדובר ב-11 בתי"ס על-יסודיים שש שנתיים, 22 חטיבות ביניים ו-70 בתי"ס יסודיים. מהמחוז נמסר, כי התוכניות מופעלות בבתי"ס מכל המזרחים. עוד נמסר, כי תוכניות המצוינות הן במתמטיקה, מדעים, אנגלית, ופיתוח החשיבה.

מחוז מרכז

■ **מקהלות** – כנס למקהלות בתי"ס מהמחוז התקיים בשבוע שעבר במושב בית יצחק. כנסי מקהלות מחוזיים נוספים יתקיימו בפתח תקווה, רחובות, ראש העין וכפר סבא. בכנסים של מחוז מרכז משתתפות 82 מקהלות בתי"ס.

מהמחוז נמסר, כי בשנים האחרונות שונתה מתכונת הכנסים, והם כוללים עתה סדנאות ומפגשים עם יוצרים בנושא שירה. לאחר הסדנאות מתקיים מפגש חווייתי של משתתפי הכנס, המסכם את העבודה בסדנאות ומשלב הופעה של המקהלות. עוד נמסר, כי יוזמת הרעיון לקיים סדנאות בכנסי המקהלות היא מנהלת המרכז הווקאלי בבית יצחק ומנצחת מקהלת מורן, נעמי פארן. מהמחוז נמסר, כי מתכונת חדשה זו מעודדת משנה לשנה מקהלות נוספות להשתתף בכנסים, וליהנות מחוויה מוסיקלית המשלבת למידה.

בכנס בבית יצחק התקיימה בין היתר סדנה בנושא "שירה בשפת הסימנים של החירשים". במסגרת הסדנה למדו התלמידים את השיר "ללכת שבי אחרייך" בשפת הסימנים. מנהלת המחוז, סולי נתן, בירכה את משתתפי הכנס ואמרה, כי הקול השמיימי של התלמידים במקהלות הוא אות למצוינות מוסיקלית. "עבורי ההשתתפות בכנס מספקת נחת ויציאה מהשגרה", הוסיפה נתן.

■ **נבחרו** – לי גואטה ושיר כהן, תלמידות כיתה י"ב מבי"ס ש"י עגנון בנתניה, נבחרו לשמש כשליחות העיר בשנת שירות, בקהילה היהודית של סינסינטי בארה"ב. שתי התלמידות נבחרו לשליחות מבין עשרות מועמדים תלמידי כיתות י"ב מנתניה. התלמידות נבחרו במסגרת תוכנית "שותפות 2000", שמקיימת בעיר הסוכנות היהודית בשיתוף עם העירייה. במסגרת התוכנית נבחרים מדי שנה שני תלמידי י"ב לשנת שירות בארה"ב. במהלך השנה פועלים השליחים, המכונים "חברים מישראל", בעיקר בקרב ילדים, בני נוער וסטודנטים בקהילה.

מעיריית נתניה נמסר, כי קהילת סינסינטי תרמה בשנה האחרונה כ-200 אלף דולר

■ **לא ייסגר** – ראש הממשלה, אהוד אולמרט, השתתף בשבוע שעבר ביום עיון בנושא שילוב המגזר הדרוזי במדינת ישראל וחיוזוקו, שהתקיים במועצה המקומית ג'וליס. במהלך יום העיון התבקש ראש הממשלה לסייע לביה"ס למדעים בירכא, הנמצא בסכנת סגירה בשל קשיים כספיים. אולמרט הבטיח כי ביה"ס לא ייסגר. ביה"ס, שהוקם לפני מספר שנים, הוא על-אזורי ומשרת תלמידים מצטיינים מהיישובים הדרוזיים בגליל. ביום העיון נמסר, כי שיעור הגיוס לצה"ל בקרב הבנים הדרוזים הוא 83%, מהם – 57% ליחידות לוחמות, לעומת 72% במגזר היהודי.

ממחוז צפון נמסר, כי ב-17 היישובים הדרוזים בגליל ובגולן לומדים כ-42 אלף תלמידים, בגילאי גן-י"ב. כמו כן לומדים

במהלך יום העיון התבקש ראש הממשלה לסייע לביה"ס למדעים בירכא, הנמצא בסכנת סגירה בשל קשיים כספיים. אולמרט הבטיח כי ביה"ס לא ייסגר. ביה"ס למדעים בירכא, שהוקם לפני מספר שנים, הוא על-אזורי ומשרת תלמידים מצטיינים מהיישובים הדרוזיים בגליל.

השנה כ-1,900 סטודנטים בני העדה במוסדות להשכלה גבוהה.

ביום העיון השתתפו מטעם משה"ח: מנהלת מחוז צפון, אורנה שמחון, סמנכ"ל משה"ח, יצחק תומר, הממונה על החינוך הדרוזי, סאלח אלשיך, והממונה על החינוך הדרוזי במחוז, מוהנא פארס.

■ **חזון** – עיריית נהריה הכריזה בסוף החודש שעבר על תחילתו של תהליך לגיבוש חזון חינוכי יישובי. בתהליך ישותפו גורמי החינוך השונים בעיר. אוניברסיטת חיפה תעניק לתהליך ליווי אקדמי ומקצועי. מנהלת המחוז, אורנה שמחון מציינת, כי כבוגרת מקיף עמל בנהריה, וכמי שמכירה מקרוב את מערכת החינוך בעיר, היא רואה במהלך זה "תרופה-לתרופה". לדבריה, נהריה זקוקה לחשיבה חינוכית יישובית לטווח הקצר ולטווח הארוך כאחד. שמחון מוסיפה, כי מחוז צפון יסייע בחפץ לב בתהליך גיבוש החזון החינוכי ושדרוג מערכת החינוך בעיר. במערכת החינוך בנהריה לומדים כ-10 אלפים תלמידים, בגילאי גן-י"ב.

■ **מצוינות** – ישיבת פורום הפיקוח המחוזי בשבוע שעבר עסקה בנושא "המצוינות כערך לאומי". בישיבה הוצגו נתונים על